

Karolina Bolesta

<https://doi.org/10.26366/PTE.ZG.2020.176>

ORCID ID: 0000-0002-9668-5782

kb83808@doktorant.sgh.waw.pl

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Bartosz Sobik

ORCID ID: 0000-0001-8608-6746

bs68126@doktorant.sgh.waw.pl

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Cytowanie: Bolesta, K., Sobik, B., (2020). Analiza działań antykryzysowych podczas pandemii COVID-19 w krajach Europy. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze*, 7(13), 18-30, DOI: 10.26366/PTE.ZG.2020.176.

Analiza działań antykryzysowych podczas pandemii COVID-19 w krajach Europy

Abstrakt

Wybuch pandemii COVID-19 spowodował zaburzenie gospodarki światowej na niespotykaną dotąd skalę i zmusił rządy do podjęcia bezprecedensowych działań. Nagłe wystąpienie szoków podaźowych i popytowych spowodowało, że realna stała się groźba pojawiania się trwałej recesji. W związku z tym rządy podjęły szereg działań antykryzysowych mających na celu ochronę miejsc pracy i zmniejszenie gospodarczych skutków pandemii wynikających z konieczności wprowadzenia czasowego zamknięcia gospodarek (z ang. *lockdown*). Niniejszy artykuł jest próbą wskazania najważniejszych postulatów, które powinny zostać wprowadzone w życie w celu minimalizacji negatywnych skutków pandemii COVID-19 w polskiej gospodarce. W tym celu posłużono się analizą działań antykryzysowych przeprowadzonych w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Francji i Austrii. Poddano gruntownej analizie zmiany koniunktury w tych krajach, a także sposoby na walkę z kryzysem wykorzystywane przez rządy tych państw. Podsumowaniem przeprowadzonej analizy są propozycje rozwiązań antykryzysowych dla Polski zamieszczone w ostatnim rozdziale. Artykuł ten wpisuje się w istniejącą lukę badawczą obejmującą sposoby walki z gospodarczymi skutkami pandemii COVID-19 w krajach europejskich. Publikacja została sporządzona w oparciu o dane dotyczące wczesnej fazy pandemii w 2020 r.

Słowa kluczowe: COVID-19, tarcza antykryzysowa, gospodarka, kryzys, recesja, rekomendacje

Analysis of anti-crisis measures during the COVID-19 pandemic in European countries

Abstract

The outbreak of COVID-19 pandemic has brought about the economic disorder which has never been the case before which resulted in taking unprecedented measures by the governments. The sudden occurring of supply and demand shocks made the threat of a permanent recession real. Therefore, governments have taken a number of anti-crisis efforts aimed at protecting jobs and reducing the economic impact of the pandemic resulting from the need to introduce a temporary lockdown. This article is an attempt to indicate the most important postulates that should be implemented in order to minimize the negative effects of the COVID-19 pandemic in the Polish economy. For this purpose, the analysis of anti-crisis measures carried out in Great Britain, Germany, France and Austria was used. The changes in the economic situation in these countries were thoroughly analyzed, as well as the methods of fighting the crisis used by the governments of these countries. The summary of this analysis are the proposed anti-crisis solutions for Poland. They are presented in the last chapter. This article is part of the existing

research gap regarding ways concerning dealing with the economic effects of the COVID-19 in European countries. The publication was prepared based on data for the spring phase of the pandemic in 2020.

Keywords: COVID-19, anti-crisis shield, economy, crisis; recession, recommendations

JEL: E66, G28, I18

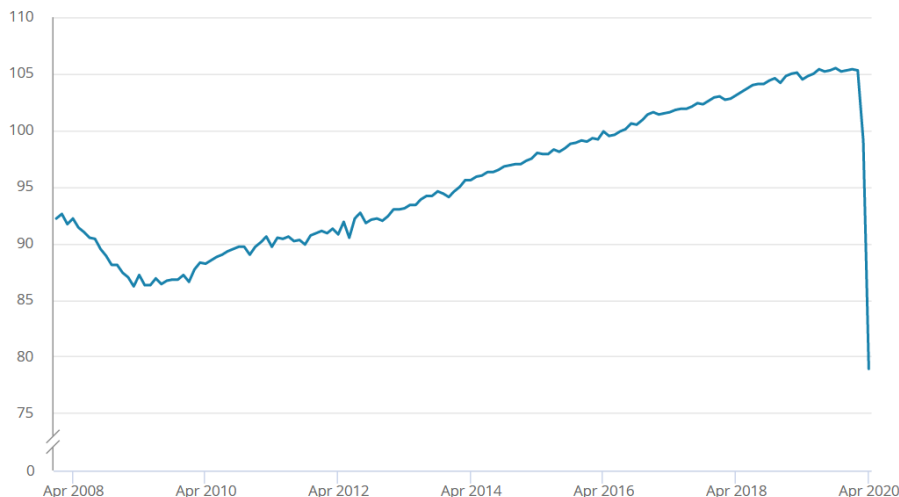
Wstęp

Pandemia COVID-19 miała bezprecedensowy wpływ na stan światowej gospodarki. Bardzo duże zmiany można było zauważyć również w Polsce. Zgodnie z przewidywaniami OECD, PKB Polski ma spaść o 7,4% (GOV.PL, 2020), mimo tendencji wzrostowej przez szereg ostatnich lat, w trakcie których również miało miejsce wiele kryzysów. Nakłady przeznaczane na wyhamowanie rozprzestrzenienia się wirusa zmniejszają środki, które docelowo miały być przeznaczone na rozwój gospodarki. W konsekwencji, zgodnie z badaniami Banku Światowego, skala recesji może wynieść 3,9% (World Bank, 2020). Gdy epidemia stopniowo przestanie zbierać żniwa, potrzebne będą kolejne środki na ożywienie gospodarki. Odcisnie to kolejny ślad na sytuacji gospodarczej.

Ponieważ pandemia szybko zyskała globalny zasięg, wiele państw podjęło działania na różnych płaszczyznach, aby zmiękczyć skutki. Zostały one sformalizowane w ramach ichniejszych tarcz antykryzysowych i stopniowo są dostosowywane, w ramach rozwoju sytuacji. Celem artykułu jest analiza działań podjętych w Wielkiej Brytanii, Austrii, Niemczech i Francji ze względu na ich największą różnorodność z punktu widzenia podejścia do zażegnania kryzysu.

Wielka Brytania

Pandemia COVID-19 szczególnie mocno dotknęła Wielką Brytanię, co znalazło odzwierciedlenie w sytuacji gospodarczej. Na skutek zamrożenia gospodarki (z ang. *lockdown*) w kwietniu 2020 r. zanotowano spadek brytyjskiego PKB aż o ponad 20% (ONS, 2020). Spadek PKB wywołany pandemią jest nieporównywalnie większy niż w przypadku kryzysu ekonomicznego z lat 2008-2009, co przedstawiono na rys. 1.

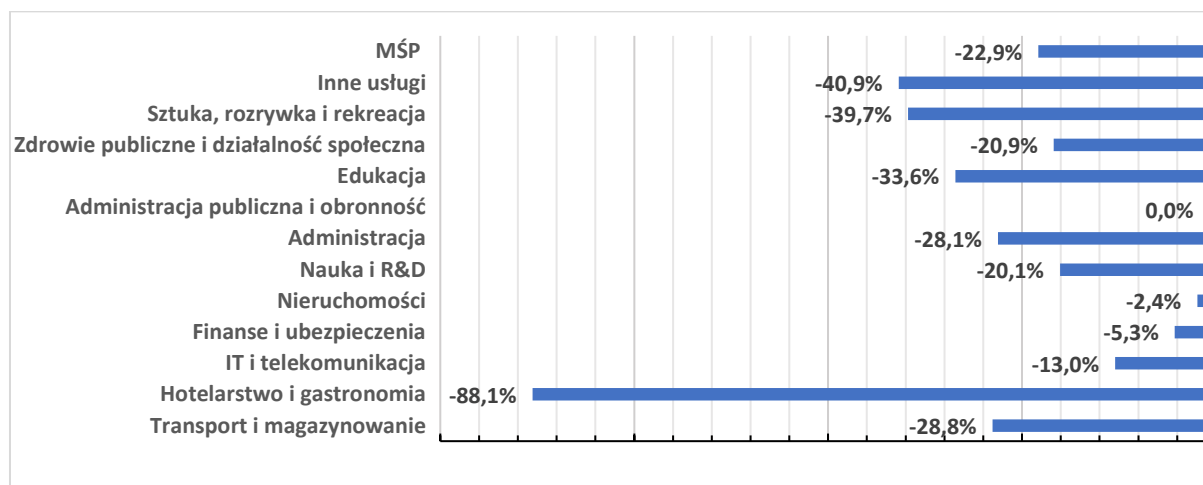


Rysunek 1. PKB w Wielkiej Brytanii w latach 2008-2020 (indeks 2016=100)

Źródło: Office for National Statistics

<https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomesticproductgdp/articles/coronavirusandtheimpactonoutputintheukconomy/april2020> dostęp: 12.12.2020 r.

Na rys. 2 przedstawiono procentowe spadki zanotowane w sektorze usług w kwietniu 2020 r. r/r.



Rysunek 2. Spadki w sektorze usług w kwietniu 2020 r. w Wielkiej Brytanii (dane wyrównane sezonowo, w porównaniu do danych z 2019 r.)

Źródło: Office for National Statistics

<https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomesticproductgdp/articles/coronavirusandtheimpactonoutputintheukconomy/april2020> dostęp: 12.12.2020 r.

Niemalże wszystkie sektory usługowe zanotowały wyraźne straty, w szczególności branża hotelarska i gastronomiczna, a także rozrywkowa i artystyczną, transport i edukacja. Szczegółowe dane o największych spadkach w brytyjskiej gospodarce przedstawia tab. 1.

Tabela 1. Największe spadki zanotowane wśród sektorów brytyjskiej gospodarki w kwietniu 2020 r. (w porównaniu do danych z 2019 r.)

Sektor	Zmiana
Transport lotniczy	-92.8%
Turystyka	-89.2%
Gastronomia	-88.5%
Przemysł motoryzacyjny	-87.3%
Hotelarstwo	-86.9%
Transport kolejowy	-70.4%
Inna działalność usługowa	-60.0%

Źródło: Office for National Statistics

<https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomesticproductgdp/articles/coronavirusandtheimpactonoutputintheukconomy/april2020>

Na podstawie danych z tab. 1. można wyszczególnić sektory, które zostały najbardziej dotknięte przez pandemię i które wymagały szczególnego wsparcia rządu. Są to przede wszystkim transport lotniczy, turystyka i gastronomia, a także motoryzacja i hotelarstwo, spośród których spadki przekraczające 80% r/r.

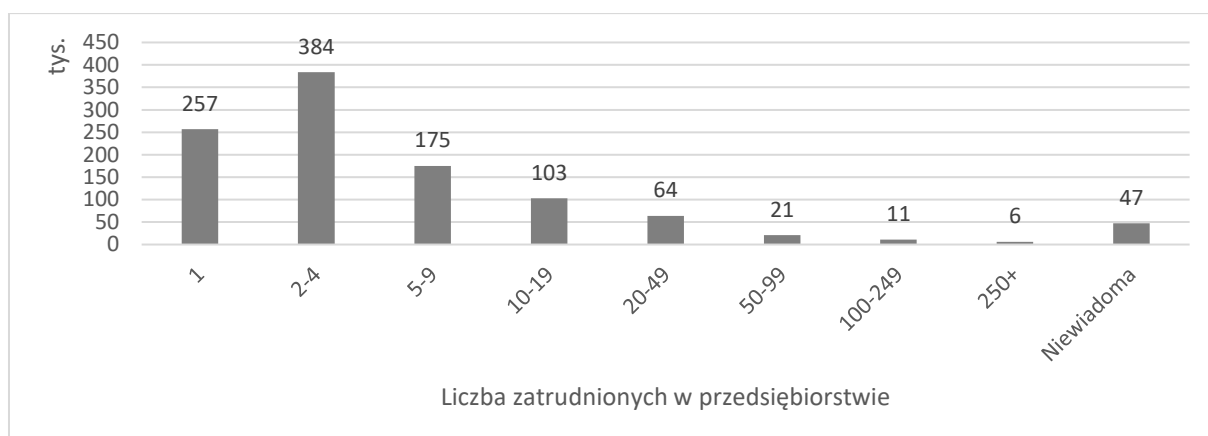
Z uwagi na groźbę wystąpienia katastrofy gospodarczej, rząd Wielkiej Brytanii podjął bezprecedensowe działania mające na celu zniwelowanie gospodarczych skutków pandemii i ratowanie miejsc pracy. Tylko w kwietniu 2020 r. miał miejsce spadek PKB r/r wynoszący 20,4% (ONS, 2020), co skłoniło rząd do zdecydowanej reakcji. Podejście rządu Wielkiej Brytanii do zwalczania gospodarczych skutków pandemii było holistyczne: uwzględniało nie tylko pomoc przedsiębiorstwom, ale także pracownikom.

Wsparcie dla przedsiębiorstw w ramach brytyjskiej tarczy antykryzysowej obejmowało w szczególności (Gov.UK, 2020a; KPMG, 2020a; KPMG, 2020b; KPMG, 2020c; KPMG, 2020d) wypłaty dla samozatrudnionych (sięgające do 12 580 PLN miesięcznie dla przedsiębiorców o średnim zysku do 252 tys. PLN za ostatnie 3 miesiące) i program preferencyjnych kredytów dla przedsiębiorstw. Duże przedsiębiorstwa mogły liczyć na kredyt na preferencyjnych warunkach do kwoty 252 mln PLN o czasie spłaty do 3 lat. Ponadto, gwarancja rządowa sięgała 80% wartości kredytu. Sektor MŚP mógł liczyć na korzystnie oprocentowane kredyty (1,4%-8,9% w zależności od wnioskowanej kwoty i sytuacji finansowej przedsiębiorstwa. Maksymalna kwota kredytu wynosiła 25 mln PLN, a czas spłaty wynosił 6 lat. Koszty finansowe w pierwszym roku jak i gwarancje pokrył rząd brytyjski. Mikrofirmy również mogły liczyć na wsparcie rządowe w postaci preferencyjnych kredytów (do wysokości 250 tys. PLN) i o czasie spłaty powyżej 6 lat. Koszty finansowe w pierwszym roku jak i gwarancje pokrył rząd brytyjski.

Dominantą w ramach wsparcia dla brytyjskich przedsiębiorstw były preferencyjne kredyty dla przedsiębiorstw jak i samozatrudnionych, które miały wpłynąć na poprawę płynności finansowej podmiotów w gospodarce. Dzięki jasnym i przejrzystym kryteriom (uzależnionym od wielkości przedsiębiorstwa i/lub jego obrotów) żaden z typów prowadzenia działalności gospodarczej nie został wykluczony z możliwości skorzystania z pomocy finansowej. Stanowiło to istotną i realną pomoc dla przedsiębiorstw. Należy jednak wskazać zbyt późne wypłaty dla podmiotów prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą, które były spóźnione o około 2 miesiące względem zamrożenia gospodarki. Spotkało się to z krytyką społeczną.

Wsparcie dla pracowników przewidziane w brytyjskiej tarczy antykryzysowej (GOV.UK, 2020b; KPMG, 2020c; FCA, 2020) obejmowało głównie wprowadzenie 3-miesięcznego okresu karencji w spłatach kredytów hipotecznych i program „Job Retention Scheme”. Polegał on na wprowadzeniu możliwości ponownego zatrudnienia osób zwolnionych po 28 lutego, które następnie zostaną skierowane na urlop (trwający minimum 3 tygodnie). Otrzymały wówczas od państwa niższą z dwóch kwot: 80% pensji lub 12 500 PLN. Pracodawca mógł wyrównać powyższą kwotę do wynagrodzenia sprzed pandemii. Program obowiązuje od 1 marca 2020 r. do 31 marca 2021 r. Od września kwoty zostały obniżone do jednej z niższych kwot: 70% pensji lub 10 800 PLN, natomiast od października do 60% wysokości pensji lub 9 300 PLN.

Kluczowym programem przewidzianym w tarczy antykryzysowej jest „Job Retention Scheme”, który realnie wpłynął na uratowanie wielu miejsc pracy. Na rys. 3 przedstawiono liczbę podmiotów gospodarczych korzystających z programu z podziałem na liczbę zatrudnionych pracowników.



Rysunek 3. Liczba podmiotów korzystających z Job Retention Scheme w podziale na liczbę zatrudnionych pracowników

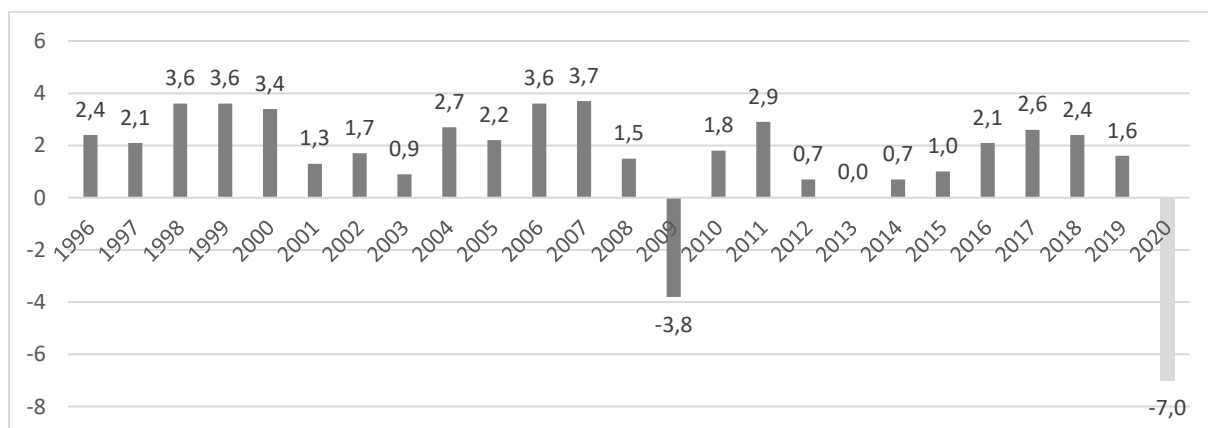
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/891249/Coronavirus_Job_Retention_Scheme_Statistics_June_2020.pdf

Przeważająca część pomocy została wykorzystana przez przedsiębiorstwa zatrudniające do 49 pracowników, a więc mikro i małe przedsiębiorstwa. Najwięcej jednak zgłoszeń dotyczyło mikroprzedsiębiorstw i jednoosobowych działalności gospodarczych. Świadczy to o ogromnym zapotrzebowaniu na pomoc finansową sektora MŚP, zwłaszcza przedsiębiorstw jednoosobowych i mikroprzedsiębiorstw, które w obliczu kryzysu mogłyby być zmuszone do znacznej redukcji zatrudnienia bądź ogłoszenia upadłości.

Austria

Austria była jednym z krajów w Europie, w którym pandemia wybuchła najszybciej, jednakże została też relatywnie szybko opanowana. Jej wpływ na austriacką gospodarkę spowodował, że prognoza odnośnie do wzrostu realnego PKB w 2020 r. oscyluje wokół -7%. (WKO, 2020). Stanowi to znacznie gorszy wynik niż rezultat kryzysu finansowego z lat 2008-2009, co zostało przedstawione na rys. 4.



Rysunek 4. Zmiana realnego PKB Austrii r/r [%]

Źródło: WKO 2020.

Tak znaczny wpływ na austriacką gospodarkę wymagał szybkiej i kompleksowej reakcji rządu. Wartość austriackiej tarczy antykryzysowej została oszacowana na 38 mld EUR (BMDW, 2020), co stanowiło 10% PKB. Większość gospodarczych działań antykryzysowych ogłoszono już w połowie marca, co pozwoliło na natychmiastową reakcję i szybkie wsparcie dla przedsiębiorstw oraz pracowników. Wsparcie dla przedsiębiorstw obejmowało szczególnie (BMDW, 2020; Austria Wirtschaftsservice, 2020a; Austria Wirtschaftsservice, 2020b; Unternehmensservice Portal, 2020) nieopodatkowane dotacje na pokrycie kosztów stałych dla wszystkich przedsiębiorstw o wysokości od 25% do 75% w zależności od stopnia utraty obrotów, gwarancje rządowe na kredyty dla przedsiębiorstw (w wysokości od 80% do 100% wartości kredytu, zależne od jego kwoty), obniżenie lub zredukowanie do zera podatku dochodowego od osób prawnych do końca października (warunkiem jest udokumentowanie wpływu epidemii na sytuację przedsiębiorstwa).

Austria zwróciła także szczególną uwagę na pomoc start-upom, które miały niebagatelny problem z dokończeniem rund finansowania przerwanych przez kryzys wywołany COVID-19. W tym celu stworzono fundusz pomocy start-upom. Podwajał on kapitał dostarczany przez innych inwestorów (dotacja o wartości od 42 500 PLN do 3,4 mln PLN jest zwrotna w przypadku powodzenia projektu). Kolejnym projektem było powołanie specjalnego funduszu Venture Capital dla austriackich start-upów technologicznych (rządowe gwarancje kapitałowe od 850 000 PLN do 4,25 mln PLN na start-up), a także stworzenie platformy Digital Team Austria służącej digitalizacji austriackich MŚP i umożliwienia im dystrybucji internetowej przez okres co najmniej 3 miesięcy.

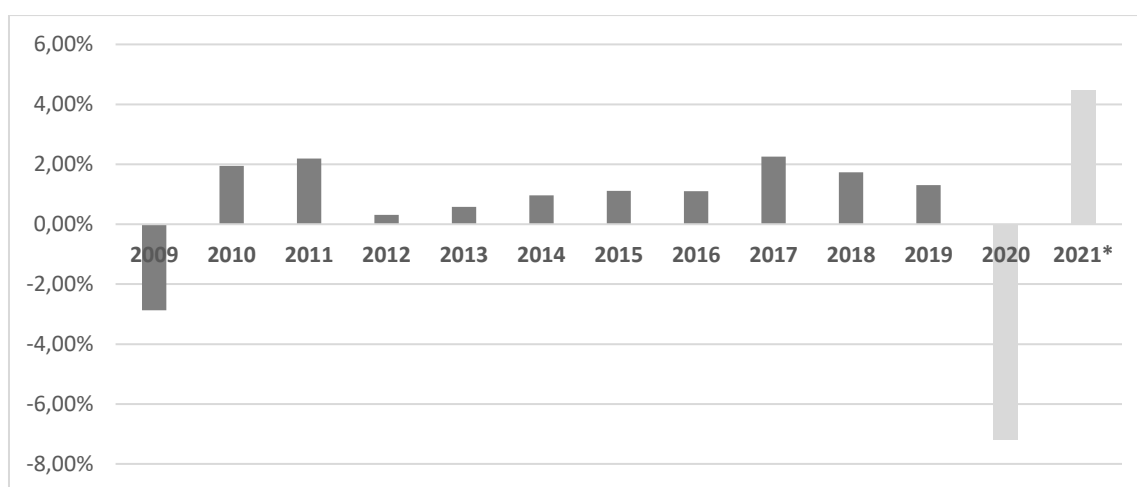
Austriacka tarcza antykryzysowa koncentrowała się nie tylko na poprawie płynności finansowej przedsiębiorstw, ale także uwzględniała realia funkcjonowania start-upów, w które pandemia uderzyła szczególnie, utrudniając lub wręcz uniemożliwiając dostęp do kapitału.

Z kolei wsparcie dla pracowników (BmAFJ, 2020) było skoncentrowane głównie na inicjatywach programu „Kurzarbeit” – czas pracy zmniejszony o 90% przy zachowaniu od 80% do 90% wysokości dotychczasowych wypłat: rząd finansuje 80%-90% wysokości wypłaty, pracodawca do 10%. Wysokość dopłat rządowych zależy od miesięcznego zarobku brutto pracownika. Możliwość otrzymania środków w ramach tego programu istnieje do 30 września 2020 r. Wprowadzono także program „leasingu” pracowników pomiędzy handlem detalicznym produktów nieżywnościowych a żywnościowych – które w szczytowym okresie pandemii borykały się z dużym popytem i niedoborem rąk do pracy. Uczestnikami były m.in. największe markety spożywcze.

Powyższe programy miały na celu przede wszystkim utrzymanie miejsc pracy poprzez partycypację finansową rządu w wypłatach i odciążanie finansów przedsiębiorstw. Program leasingu pracowników był z kolei odpowiedzią na realne zapotrzebowanie głównie sektora handlu spożywczego.

Francja

Dwa główne cele, które przyświecały konstruowaniu francuskiej tarczy, to zachowanie jak największej liczby dotychczasowych miejsc pracy oraz płynności finansowej przedsiębiorstw. Wartość francuskiej tarczy antykryzysowej opiewała na kwotę ok. 300 mld EUR, co stanowi ok. 11% francuskiego PKB, jak wskazano na rys. 5.



Rysunek 5. Tempo wzrostu realnego PKB we Francji r/r [%]

Źródło: Statista <https://www.statista.com/statistics/263604/gross-domestic-product-gdp-growth-rate-in-france/>

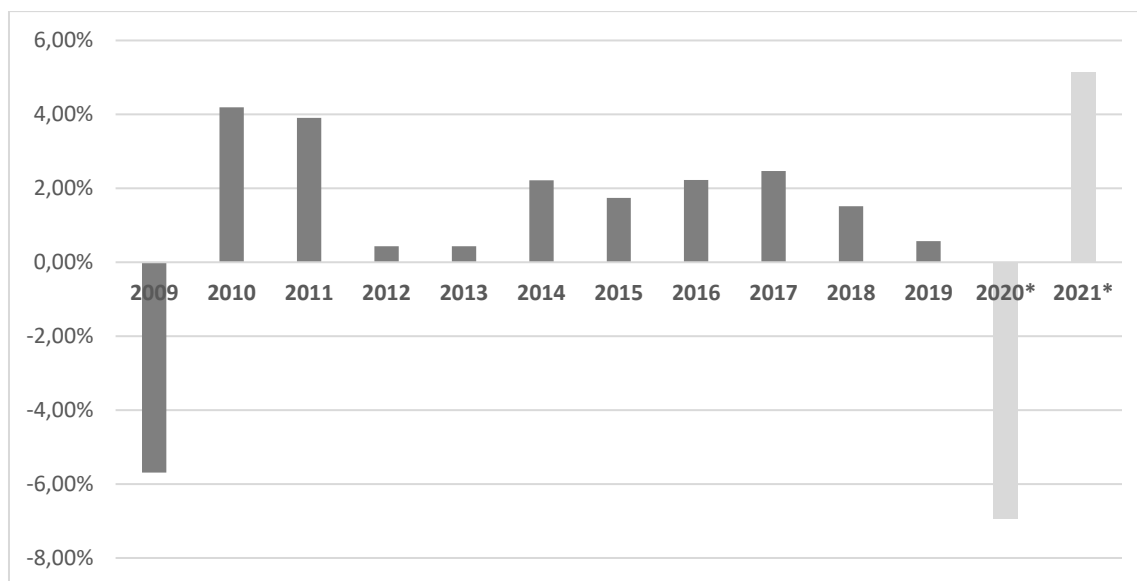
Francja wprowadziła kompleksowy program pomocowy dla wszystkich przedsiębiorstw, również dla tych, które na których pandemia odcisnęła mniejsze piętno (Money, 2020). Elementem wspólnym były zwolnienia podatkowe. Przedsiębiorstwa, w których spadek przychodów nie był ściśle powiązany z pandemią, otrzymały możliwość wnioskowania o kredyty na preferencyjnych warunkach. Nie zapomniano również o startupach. We współpracy z bankiem Bpifrance, opracowano dedykowany pakiet pomocowy opiewający na kwotę 80 mld EUR. Wprowadzono dwa rodzaje wnioskowania: (1) równowartość dwuletnich pensji pracowników lub (2) równowartość 25% rocznych dochodów startupu, w zależności od tego, która kwota jest większa. Dla małych firm, tj. o przychodzie poniżej 1 miliona euro, które straciły 50% lub więcej swoich dochodów w marcu 2020 r. w porównaniu do marca 2019 r., przeznaczono 7 mld EUR dotacji. Z kolei, dla strategicznych podmiotów gospodarczych wprowadzono 20 mld euro kredytów w celu wzmocnienia ich kapitału oraz dłużnych papierów wartościowych.

Wsparcie dla pracowników było bardzo zróżnicowane. Przeznaczono 8,5 mld EUR na dwumiesięczną pomoc dla pracowników, których wymiar pracy został zmniejszony z powodu pandemii. Maksymalna kwota udzielonej pomocy dla jednego przedsiębiorstwa to 5-krotność minimalnego wynagrodzenia (obecnie wynosi ono 1539,42 EUR). Wprowadzono wynagrodzenie postojowe w wysokości 70% pensji brutto. Umożliwiono wszystkim przedsiębiorstwom zawieszenie płacenia składek na ubezpieczenia społeczne oraz podatki bezpośrednio. Ponadto wprowadzono możliwość odroczenia cyklicznych płatności, w tym rachunków za media (gaz, prąd, wodę) oraz czynsz dla samozatrudnionych, przedsiębiorców wykonujących wolne zawody oraz małych firm. W tym celu ustanowiono pulę 3 mld EUR. Pracownicy małych firm, tj. zatrudniających do 10 osób, których zwolniono na skutek pandemii, otrzymają zasiłek w wysokości równej dotychczasowemu wynagrodzeniu, jeśli ich pensja nie przekracza pensji minimalnej. Jeżeli jest większa, pracownikowi przysługiwał zasiłek do 4,5-krotności wynagrodzenia minimalnego, maksymalnie do wysokości 84% dotychczasowego wynagrodzenia. Program nazwano *chômage partiel*. Przyznano zasiłki dla pracowników, których zakłady pracy musiały zakończyć działalność, z powodu niemożności zapewnienia środków bezpieczeństwa. Ponadto, wprowadzono urlopy dla rodziców opiekującymi się dziećmi, którzy nie mogą pójść do pracy z powodu zamknięcia przedszkoli i innych placówek opiekuńczych.

Niemcy

Przyjęta pod koniec marca tarcza antykryzysowa opiewała na kwotę ponad 750 miliardów EUR. Jej wartość w stosunku do PKB to 19%, co stanowiło relatywnie jedną z największych tarcz w Europie. Było to działanie odróżniające się od przyjętej polityki kraju, który stroni od zaciągania długów, tymczasem aż 20% wartości tarczy (ok. 156 mld EUR) ma być lewarowana (PISM, 2020). W ten sposób pierwszy raz od sześciu lat niemiecka gospodarka ma doświadczyć niedoboru budżetowego. Ustawa o przyjęciu programu stabilizacji weszła w życie już następnego dnia po uchwaleniu i znowelizowała dotychczasowe ustawy antykryzysowe z 2008 r. Środki przewidziane w ustawie są ograniczone czasowo do 31.12.2021 r.

Głównym motywem tak dużej tarczy była deklaracja Petera Altmaiera, ministra gospodarki Niemiec, aby żadna osoba nie straciła pracy z powodu pandemii. Przewidywany spadek PKB w 2020 r. ma wynosić 6,95%, czyli o 1,26 p.p. więcej niż w 2009 r., co wskazano na rys. 6. Spadek w 2009 r. był pokłosiem kryzysu finansowego.



Rysunek 6. Tempo wzrostu realnego PKB w Niemczech r/r [%]

Źródło: Statista <https://www.statista.com/statistics/375203/gross-domestic-product-gdp-growth-rate-in-germany/>

Gospodarka niemiecka skurczyła się z powodu zmniejszenia się wartości światowego eksportu, na którym Niemcy byli jednym z głównych graczy. Do końca 2020 r. przewidywany spadek niemieckiego eksportu to 11,6%. Szczególne straty można zauważyć w sektorze przemysłu. Indeks Ifo, który stanowi o aktywności gospodarczej w Niemczech, na następne trzy miesiące spadł w kwietniu 2020 r. o 30 p. do (-51,4) p.

Najważniejszą częścią wsparcia dla przedsiębiorstw było utworzenie Funduszu Stabilizacji Gospodarczej w kwocie 400 mld EUR, które zostały przeznaczone na stworzenie państwowych gwarancji kredytowych (OSW, 2020). Umożliwiło to przejście przez państwo gwarancji kredytowych przedsiębiorstw. W pierwszej kolejności wsparcie zostało przeznaczone dla sektorów szczególnie narażony na straty przez pandemię. W kolejnych krokach rozszerzono wsparcia na inne jednostki. Została stworzona pula 100 mld EUR na pożyczki dla przedsiębiorstw w trudnej sytuacji. Podkreślono, że pomoc ma się odbywać na warunkach co najmniej rynkowych, a nawet korzystniejszych. Wprowadzono również przepisy ułatwiające otrzymanie tych środków, takich jak upoważnienie zarządu spółki akcyjnej do wydawania praw do udziału w zyskach. Wyodrębniono pulę środków 50 mld EUR na utrzymanie płynności mniejszych niemieckich przedsiębiorstw. Do skorzystania z tej puli środków byli uprawnieni samozatrudnieni i mikroprzedsiębiorcy zatrudniający do 5 pracowników (według ekwiwalentu pełnego czasu pracy), a przeznaczona bezzwrotna dotacja to 9 tys. EUR na trzy miesiące. Z kolei jednostki zatrudniające do 10 osób mogą liczyć na bezzwrotną dotację do 15 tys. EUR. Jeżeli powyższe wsparcie nie było wystarczające

i przedsiębiorstwo zostało zmuszone do ogłoszenia upadłości, uproszczono zasady jej ogłaszania. W myśl wprowadzonych przepisów, utrata płynności nie oznacza bankructwa, ale należy udowodnić, że pogorszenie sytuacji finansowej było spowodowane pandemią.

Z kolei wsparcie dla pracowników zostało podzielone na kilka filarów. Wprowadzono tzw. „hamulec czynszowy”, dla osób, których sytuacja finansowa pogorszyła się na skutek pandemii. Zgodnie z tą zasadą, nie można wypowiedzieć umowy najmu przez 3 miesiące. Aby racjonalnie gospodarować zasobami ludzkimi, wprowadzono program Kurzarbeit, oznaczającego skrócenie czasu pracy w przypadku wystąpienia przestoju, które jest spowodowane spadkiem zamówień z powodu pandemii. W tej sytuacji, 60% należnego wynagrodzenia jest pokrywana ze środków „Kurzarbeitergeld”. Pula środków była częściowo dofinansowana przez Federalną Agencję Pracy. W ten sposób pracownicy mogli wrócić wcześniej do domu, nie narażając się na ryzyko zarażenia, a pracodawcy nie byli zmuszani do zwalniania. Ten instrument odniósł zamierzony rezultat już dekadę wcześniej, podczas globalnego kryzysu finansowego, teraz został tylko nieznacznie dopracowany. Ponadto, umożliwiono wnioskowanie o dodatkowy zasiłek na dziecko w wysokości 185 EUR miesięcznie przez rodziny, których sytuacja finansowa na skutek pandemii się pogorszyła. Wprowadzenie uproszczonej procedury wnioskowania o zasiłek. Łączna kwota przeznaczona na zasiłki socjalne z tarczy antykryzysowej to 7,7 mld EUR. Zmniejszono również obowiązki podatkowych, m.in. w postaci odroczenia niektórych płatności, takich jak zaliczki i postępowania egzekucyjne. Oprócz tego, wydano zalecenie dla urzędników, aby podchodzili z wyrozumiałością do wniosków obywateli, którzy posiadają zachwianie płynności finansowej. Oprócz powyższych kwot, stworzono rezerwę 5,5 mld EUR na nieplanowane wydatki spowodowane kryzysem.

Propozycje rozwiązań antykryzysowych dla Polski

Na podstawie przeprowadzonej powyżej analizy rozwiązań antykryzysowych w Wielkiej Brytanii, Austrii, Francji i Niemczech zostały wyciągnięte wnioski. Na ich podstawie sformułowano propozycje działań antykryzysowych, mogące przyczynić się do mitygacji skutków kryzysu gospodarczego wywołanego pandemią COVID-19 w Polsce. Mimo że analiza została przeprowadzona w czasie fazy pandemii wiosną 2020 r. również teraz można na jej podstawie wskazać postulaty związane z implementacją rozwiązań antykryzysowych, które zamieszczono poniżej.

1. Maksymalne uproszczenie procedur administracyjnych przy udzielaniu pomocy finansowej przedsiębiorcom i skrócenie czasu oczekiwania na decyzję;
2. Stworzenie funduszu pomocy start-upom w celu dokończenia przerwanych rund finansowania;
3. Realizacja strategicznych inwestycji infrastrukturalnych;
4. Wsparcie dla młodych przedsiębiorców do 26 lat w postaci kredytu nieoprocentowanego w prowadzeniu działalności gospodarczej;
5. Wprowadzenie kredytu preferencyjnego dla innowacyjnych przedsiębiorstw (przez PFR lub BGK);
6. Wprowadzenie dobrowolnej możliwości uzyskania karencji kredytów obrotowych dla przedsiębiorstw, a także kredytów dla osób fizycznych na krótki okres czasu (np. 3 miesiące);
7. Wprowadzenie możliwości ponownego zatrudnienia osób zwolnionych w czasie pandemii i skierowanie ich na urlop, podczas którego będą otrzymywali wynagrodzenie współfinansowane przez państwo.

Bibliografia

Austria Wirtschaftsservice (2020a). *AWS Überbrückungsgarantie im Zusammenhang mit der "Coronavirus-Krise"*. Austria, <https://www.aws.at/aws-ueberbrueckungsgarantien/?ref=topnews>, dostęp: 12.12.2020 r.

Austria Wirtschaftsservice (2020b). *COVID-Paket für Start-ups*. Austria, <https://www.aws.at/covid-paket-fuer-start-ups/?ref=topnews>, dostęp: 12.12.2020 r.

BmAFJ (Bundesministerium Arbeit, Familie und Jugend) (2020). *Kurzarbeit vor Kündigung*, Austria, <https://www.bmafj.gv.at/Kurzarbeit-Infoseite.html> dostęp: 12.12.2020 r.

BMDW (Bundesministerium Digitalisierung und Wirtschaftsstandort) (2020). *Unterstützung für Unternehmen*. Austria, <https://www.bmdw.gv.at/Themen/International/covid-19/Unterstuetzung-fuer-Unternehmen.html>, dostęp: 12.12.2020 r.

FCA (2020). *Mortgages and coronavirus: information for consumers*. Wielka Brytania, <https://www.fca.org.uk/consumers/mortgages-coronavirus-consumers>, dostęp: 12.12.2020 r.

GOV.PL (2020). *Skutki Covid-19 dla polskiej gospodarki*, <https://www.gov.pl/web/oecd/skutki-covid-19-dla-polskiej-gospodarki>, dostęp 01.12.2020 r.

GOV.UK (2020a). *Financial support for businesses during coronavirus (COVID-19)*. Wielka Brytania, <https://www.gov.uk/government/collections/financial-support-for-businesses-during-coronavirus-covid-19>, dostęp: 12.12.2020 r.

GOV.UK (2020b). *Check if you can claim for your employees' wages through the Coronavirus Job Retention Scheme*. Wielka Brytania, <https://www.gov.uk/guidance/claim-for-wage-costs-through-the-coronavirus-job-retention-scheme>, dostęp: 12.12.2020 r.

KPMG (2020a). *CBILS update – Key changes intended to improve access and speed*. Wielka Brytania.

KPMG (2020b). *Government support measures*. Wielka Brytania.

KPMG (2020c). *COVID-19 Job Retention Scheme (JRS)*. Wielka Brytania.

KPMG (2020d). *Coronavirus Job Retention Scheme (CJRS) Employer Q&A*. Wielka Brytania, <https://home.kpmg/uk/en/home/insights/2020/04/responding-to-covid-19/covid-19-government-advice-and-support/covid-19-job-retention-scheme-employer-q-a.html>, dostęp: 12.12.2020 r.

Money (2020), *Tarcza antykryzysowa. Jak Polska walczy z pandemią na tle innych krajów*, <https://www.money.pl/gospodarka/tarcza-antykryzysowa-jak-polska-walczy-z-pandemia-na-tle-innych-krajow-6490349504362625a.html>, dostęp: 10.12.2020 r.

ONS (2020). *Coronavirus and the impact on output in the UK economy: April 2020*. Wielka Brytania, <https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomesticproductgdp/articles/coronavirusandtheimpactonoutputintheukeconomy/april2020>, dostęp: 12.12.2020 r.

OSW (2020). *Niemcy: nowe instrumenty pomocowe dla gospodarki*, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2020-03-25/niemcy-nowe-instrumenty-pomocowe-dla-gospodarki>, dostęp: 07.12.2020 r.

PISM (2020). *Financial “Shield”: Germany’s Actions to Face the Pandemic-Fuelled Economic Crisis* https://pism.pl/publications/Financial_Shield_Germans_Actions_to_Face_the_PandemicFuelled_Economic_Crisis, dostęp: 6.12.2020 r.

Unternehmensservice Portal (2020). *Digital Team Österreich, Austria*, <https://www.usp.gv.at/coronavirus/finanzielle-unterstuetzung-hilfestellungen/digital-team-oesterreich.html>, dostęp: 12.12.2020 r.

WKO (2020). *Wirtschaftslage und Prognose Oktober 2020*. Austria, <http://wko.at/statistik/prognose/prognose.pdf>, dostęp: 12.12.2020 r.

World Bank (2020). *Polska gospodarka skurczy się w 2020 r. z powodu epidemii, a następnie zacznie stopniowo odrabiać straty*, <https://www.worldbank.org/pl/news/press-release/2020/10/07/polish-economy-to-shrink-in-2020-due-to-pandemic-then-it-may-start-moderate-recovery>, dostęp: 03.12.2020 r.